

ня приписів, а також високого ступеня їх систематизації, доступності для користувачів з метою їх реалізації, створення умов відповідної юридичної кваліфікації та забезпечення захисту охоронюваних благ.

Література

1. Биля І.О. Нормотворча техніка: поняття і загальна характеристика // Вісн. Акад. прав. наук України. – Х., 2002. – № 1(28). – С. 217–226.; 4
2. Копейчиков В.В. Теорія держави та права. – К.: Юрінком, 2000. – 340 с.
3. Чухвичев Д.В. Логика, стиль и язык закона // Право и политика – 2005. – № 32. – С. 140–151.

Смірнова В.О., Лисенко С.М.

ДЕРЖБЮДЖЕТ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Сучасному світу притаманні економічні, соціальні, фінансові та політичні кризи. Їх подолання – завдання державної важливості. Тільки економічна стабільність, що базується на стабільності фінансовій, взмозі гарантувати вирішення стратегічних завдань, які стоять перед будь-якою цивілізованою державою: забезпечення максимально можливої або повної зайнятості та виробництво неінфляційного валового національного продукту. У зв'язку з цим значення бюджетної політики, яка є фундаментом всієї фінансової політики, важко переоцінити.

Особливо гостро на сучасному етапі розвитку економіки України, а саме – у кризовому періоді, постає проблема бюджетної політики України. Виконання бюджету стало ледь не головним завданням уряду, адже саме бюджет є основним « кермом » руху всіх важливих сфер економіки. І від того наскільки вдало та ефективно діють основні принципи бюджетної політики залежить економічний розвиток країни. Адже від ефективної бюджетної політики держави і залежить фінансове оздоровлення як підприємств-гігантів так і суб'єктів малого підприємництва, що є вкрай важливим та стратегічним завданням на шляху виходу з кризової ситуації економіки України. Не слід також забувати і про інвестиційну привабливість держави, де бюджет виступає як гарант наданих послуг та зменшення ризикових ситуацій. Бюджетна політика є дієвим інструментом соціально-економічного розвитку держави.

Дослідження бюджетної політики в кризових умовах, рівень її виконання та перспективи розвитку відображені у публікаціях: О.Блінова, В.Литвицького, Н.Гузенко, В.Гейця, А.Яценко, А.Любич, З.Бойка та С.Юрія, Т.Жибера та ін.. Ці вчені звертають свою увагу саме на такі проблемні питання бюджетної політики, які в Україні є дуже гострими та найбільш актуальними на сьогодні.

Н. Гузенко вивчає бюджетну політику України останні два роки, а саме характер соціальних виплат в бюджеті, виплату всіх можливих і не можливих бор-

гів з боку уряду. І як наслідок неефективної бюджетної політики приходиться до висновку про значний відсоток інфляції. Але на жаль, не вказано як саме показник інфляції впливає на бюджетну політику, хто його формує та яка його величина. А це є і є одним з показників ефективної бюджетної політики [1].

Н. Яценко один з небагатьох, який у своїх працях досліджує процедуру складання бюджету та його затвердження. Бо ж саме це і є головним при формуванні і ефективному функціонуванні бюджетної політики. Тут також немає висвітлено пріоритетних напрямків розвитку бюджетної політики [5].

Т. Жибер у своїй праці досліджує бюджетний процес, як складник бюджетної політики. Детально робить аналіз пріоритетних напрямків розвитку бюджетної політики на наступні роки. Але не піднімає проблеми надмірної соціальної спрямованості бюджету України, з чого і виходить неефективність її на даний момент [2].

Метою даної статті є виявлення економічних проблем прийняття та виконання бюджету на основі аналізу його структури та відповідності стратегії розвитку держави, пошуку шляхів удосконалення бюджетної системи України.

Бюджетна політика – це сукупність державних заходів спрямованих на зміцнення доходної частини державного бюджету, посилення соціальної направленості видатків бюджету, створення умов макроекономічної стабілізації.

Загальною метою бюджетної політики є поєднання економічних інтересів усіх суб'єктів системи фінансових відносин. Кожна країна намагається обрати таку бюджетну політику, яка забезпечила б стабільні темпи економічного зростання, необхідні обсяги доходів до бюджету ті відповідні позиції національних виробників на світовому ринку [4].

В Україні бюджетна політика – основа розвитку держави, зростання добробуту населення, утвердження нових соціальних стандартів, адже за допомогою бюджетної політики держава, розподіляючи і перерозподіляючи ВВП, здійснює вплив на формування структури виробництва, результати господарювання, проведення соціальних перетворень. У сучасний період роль бюджетної політики економічного зростання значно підвищується, вона стає основним інструментом регулювання економічних процесів.

Для того, щоб визначити чинники вдосконалення бюджетної політики на даному етапі економічного розвитку України, необхідно виділити такі основні її проблеми, як: незбалансованість зобов'язань і ресурсів на всіх рівнях бюджетної системи і надмірність боргового тягаря; неефективність і обтяжливість податкової системи; неефективність значної частини бюджетних видатків; перевищення державних потреб і зобов'язань; незавершеність формування ефективної системи управління державними фінансами.

Для наглядності ефективності бюджетної політики України було проаналізовано головний індикатор економіки країни – ВВП. У 2009 році відбулося серйозне падіння ВВП як номінального, так і реального. При чому реальне падіння ВВП було одним з найвищих у світі та становило -14,8%. Проте за підсумками 2010 року відбулося зростання реального ВВП на 4,1% або на 181,3 млрд. грн. більше ніж у 2009 рік. Тобто у 2010 році Україні вдалося не лише досягти до

кризових показників ВВП, а й перевищити їх. Зростання вдалось досягнути за рахунок високих показників розвитку в промисловості, транспорті, торгівлі, фінансовій сфері. У 2010 року державний бюджет України виконаний з дефіцитом 1 622,6 млн. грн., зведений бюджет з профіцитом 423,1 млн. грн. На сьогоднішній день показник дефіциту держбюджету є найвищим починаючи з 2004 року, де він становив 2,9%.

За аналізом виконання бюджету за II квартал 2011 року дефіцит державного бюджету склав 0,9 млрд. грн., що становить 2,3 річного планового обсягу, затвердженого Законом України «Про Державний бюджет України на 2011 рік». Порівняно з аналогічним показником 2010 року розмір дефіциту державного бюджету зменшився у 6 разів. Запозичення до державного бюджету здійснені у сумі 23,6 млрд. грн. і збільшилися щодо показника 2010 року в 1,2 рази, а порівняно з 2009 роком – майже у 7,0 разів. Погашення боргу здійснено у сумі 15,3 млрд. грн., що становить 24,5 річного планового обсягу та у 3,9 раза більше за 2010 рік. Загальний обсяг витрат на погашення та обслуговування державного боргу становив 20,0 млрд. грн., або 24,0 усіх витрат державного бюджету, що на 14,7 в.п. більше показника 2010 року. Рівень виконання витків зведеного бюджету 2011 року порівняно з 2010 роком демонструє тенденцію до зростання та є найвищим протягом останніх трьох років. Видатки загального фонду впродовж аналізованого періоду виконані на рівні, перевищує показник попереднього року на 2,7 в.п. [3].

Ефективність бюджетної політики характеризується низкою показників, таких як динаміка ВВП і обсягу виробництва, рівень цін, динаміка валютного курсу, рівень зайнятості.

Ключовою проблемою сучасної бюджетної політики України є бюджетний дефіцит, який порівняно з 2010 роком зменшився майже на 4,6 млрд. грн., або у 6 разів. Існування дефіциту породжує державний борг (0,9 млрд. грн., що становить 2,3 річного планового обсягу) явище, зумовлене залученням додаткових фінансових ресурсів на умовах кредиту для фінансування певних потреб держави, який водночас характеризує стан економіки і фінансів держави, ефективність управління в країні [3].

Отже, звідси для удосконалення бюджетної політики необхідно: посилення бюджетного адміністрування власних доходів бюджетних установ; якісне удосконалення казначейської системи виконання бюджетів; оптимізація державних витрат, реформатування їх структури; вдосконалення міжбюджетних відносин; створення ефективної системи управління державним боргом; цільового використання приватизації майна.

На думку автора, на сьогодні ще однією з важливих проблем ефективності бюджетної політики є розпорошення бюджетних коштів по сотнях бюджетних програм, запровадження яких досить часто відбувається необґрунтовано, без реальних економічних розрахунків та без дотримання законів України.

Для розв'язання визначених проблем необхідно насамперед внести зміни до законодавства України, що регулює напрям використання бюджетних коштів. Також потрібно оптимізувати стратегію ведення бюджетної політики, зокрема

реформування бюджетної сфери повинне узгоджуватися з податковою реформою та реформами в соціальній сфері. Бюджетна система має забезпечувати високу результативність управління та використання бюджетних коштів. Підсумовуючи вище сказане, можна сказати, що необхідною умовою розвитку та покращення економічної ситуації в країні є ефективна бюджетна політика, яка розробляється з метою оптимального збалансування бюджетних параметрів з урахуванням бюджетних пріоритетів, розвитку бюджетної сфери та необхідності виконання державою своїх функцій. Звідси головним пріоритетним напрямком бюджетної політики на наступні пару років має стати фінансове оздоровлення підприємств шляхом забезпечення бюджетних коштів, інвестицій, установлення сприятливого валютного курсу та використання програмно-цільового методу складання бюджету, що в подальшому дасть можливість скоротити відсотки недовиконання бюджету в Україні, це, в свою чергу, покращить економічну, фінансову та інвестиційну могутність України.

Подальшого напрямку дослідження також потребують питання створення економічно обґрунтованих орієнтирів бюджетної політики, узагальнення позитивних і негативних чинників впливу економічної, політичної, соціальної сфери управління на якісний розвиток країни.

Література

1. Гузенко Н. М'яка бюджетна політика // Український діловий тижневик "Контракти". – 2008 - №43.
2. Жибер Т. Бюджетна політика України // Фінанси України. – 2009. №8. – С.15.
3. Статистичні дані [Інтернет джерело].- Режим доступу : ukrstat.gov.ua.
4. Юрій С.І, Бескид Й.М. Бюджетна система України: Навч. посіб. – К.: НІОС, 2000 – 400 с.
5. Яценко Н. Бюджетний Янус// Дзеркало тижня – 2008 – №6 (635).